

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย “การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๖๕ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

๔.๕ แนวทางในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

อักษรย่อและสัญลักษณ์ทางสถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง	จำนวนตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	หมายถึง	ค่า Sum of Squares (ผลบวกกำลังสองของคะแนน)
df	หมายถึง	ค่า Degree of freedom (ขั้นของความเป็นอิสระ)
MS	หมายถึง	ค่า Mean Square (ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน)
Sig.	หมายถึง	ค่า Significant (ระดับนัยสำคัญ)
F	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
*	หมายถึง	ค่า allowable error ๐.๐๕ (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของ พระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตาม อายุ พรรษา วุฒิการ ศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๑๖๕)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. อายุ		
๒๐ – ๓๐ ปี	๙๙	๖๐.๐
๓๑ – ๔๐ ปี	๓๘	๒๓.๐
๔๑ – ๕๐ ปี	๑๗	๑๐.๓
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๑	๖.๗
รวม	๑๖๕	๑๐๐.๐
๒. พรรษา		
๑ – ๕ พรรษา	๘๒	๔๙.๗
๖ – ๑๐ พรรษา	๒๕	๑๕.๒
๑๑ – ๑๕ พรรษา	๔๓	๒๖.๐
๑๖ พรรษาขึ้นไป	๑๕	๙.๑
รวม	๑๖๕	๑๐๐.๐
๓. วุฒิการศึกษาสามัญ		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑๑	๖๗.๓
ปริญญาตรี	๓๘	๒๓.๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๖	๙.๗
รวม	๑๖๕	๑๐๐.๐
๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม		
นักธรรมชั้นตรี	๕๔	๓๒.๗
นักธรรมชั้นโท	๒๐	๑๒.๑
นักธรรมชั้นเอก	๓๒	๑๙.๔
ไม่มีวุฒินักธรรม	๕๙	๓๕.๘
รวม	๑๖๕	๑๐๐.๐

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๕. วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม		
ประโยค ๑ – ๒ ถึง เปรียญธรรม ๓	๑๖	๙.๗
เปรียญธรรม ๔ – ๖	๒๙	๑๗.๕
เปรียญธรรม ๗ – ๙	๑๐	๖.๑
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๑๑๐	๖๖.๗
รวม	๑๖๕	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๙๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐ รองลงมามีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๓๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ ปี และที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๗

พรรษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีพรรษาระหว่าง ๑ - ๕ พรรษา มีจำนวน ๘๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗ รองลงมามีพรรษาระหว่าง ๑๑ – ๑๕ พรรษา มีจำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีพรรษา ๑๖ พรรษาขึ้นไป มีจำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙.๑

วุฒิการศึกษาสามัญ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๑๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓ รองลงมามีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๓๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๑๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙.๗

วุฒิการศึกษาทางธรรม ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒินักธรรม มีจำนวน ๕๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ รองลงมามีวุฒิการศึกษานักธรรมชั้นตรี มีจำนวน ๕๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ วุฒินักธรรมชั้นโท มีจำนวน ๒๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑

วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม มีจำนวน ๑๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓ รองลงมามีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมประโยค ๔ – ๖ มีจำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖ และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ เปรียญธรรม ๗ – ๙ มีจำนวน ๑๐ คิดเป็นร้อยละ ๖.๑

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ด้านการบริหารและการปกครอง ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ ๔.๒ – ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ แสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวม

(n = ๑๖๕)

การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ	๓.๘๔๒	๐.๕๒๒	มาก
๒. ด้านการบริหารและการปกครอง	๓.๗๙๐	๐.๕๐๗	มาก
๓. ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน	๓.๘๑๓	๐.๔๕๑	มาก
๔. ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล	๓.๗๘๐	๐.๔๒๔	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๐๖	๐.๔๓๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๐๖) และเมื่อพิจารณาเป็นรายเป็นด้าน พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๔๒ รองลงมาคือ ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๑๓ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ ด้านการบริหารและการปกครอง มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๙๐

ตารางที่ ๔.๓ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ

(n = ๑๖๕)

การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. มีการวางแผนในการก่อสร้างปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารเสนาสนะภายในวัด	๓.๘๘๔	๐.๙๕๒	มาก
๒. มีการจัดการควบคุมสิ่งปลูกสร้างภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	๔.๐๖๐	๐.๗๓๘	มาก
๓. มีการจัดทำแผนพัฒนาวัดเพื่อการพัฒนาปฏิสังขรณ์วัดให้เจริญก้าวหน้า	๓.๙๗๕	๐.๖๙๘	มาก
๔. มีการดูแลรักษาบริเวณลาน ถนนภายในวัดให้มีความสะอาดอยู่เสมอ	๓.๗๔๕	๐.๗๒๙	มาก
๕. มีการแบ่งเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส	๓.๖๗๒	๐.๙๑๘	มาก
๖. มีการจัดทำบัญชีการรับจ่ายเงินของวัด มีการจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์	๓.๗๑๕	๐.๘๕๔	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๔๒	๐.๕๒๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๔๒) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุดคือ มีการจัดการควบคุมสิ่งปลูกสร้างภายในวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๖๐ รองลงมาคือ มีการจัดทำแผนพัฒนาวัดเพื่อการพัฒนาปฏิสังขรณ์วัดให้เจริญก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๗๕ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการแบ่งเขตพุทธาวาสเขตสังฆาวาส มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๗๒

ตารางที่ ๔.๔ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ใน
เขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี **ด้านการบริหารและการปกครอง**

(n = ๑๖๕)

การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. มีการจัดระบบการบริหารกิจการภายในวัด และจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบตามความรู้และความสามารถ	๔.๐๗๒	๐.๙๐๗	มาก
๒. มีการออกกฎระเบียบของวัดเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ	๓.๗๖๓	๐.๖๖๑	มาก
๓. มีการจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่ออบรมสั่งสอนตามหลักธรรมวินัยอันดีงาม	๓.๘๕๔	๐.๘๒๐	มาก
๔. มีการจัดทำทะเบียนประวัติพระภิกษุ สามเณร และบุคลากรภายในวัด	๓.๗๙๓	๐.๙๐๐	มาก
๕. มีระเบียบปฏิบัติสำหรับบุคคลที่เข้ามาร่วมหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด	๓.๗๖๓	๐.๗๙๕	มาก
๖. การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัยปัญหาเพื่อยุติเหตุหรือการลงนิคหกรรม	๓.๔๙๗	๐.๗๖๒	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๗๙๐	๐.๕๐๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในด้านการบริหารและการปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๙๐) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก ๕ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการจัดระบบการบริหารกิจการภายในวัดและจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบตามความรู้และความสามารถ มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๗๒ รองลงมาคือ มีการจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่ออบรมสั่งสอนตามหลักธรรมวินัยอันดีงาม มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๕๔ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัยปัญหาเพื่อยุติเหตุหรือการลงนิคหกรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๙๗

ตารางที่ ๔.๕ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส
ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน
(n = ๑๖๕)

การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. มีการอบรมพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติตามหลัก พระธรรมวินัย	๓.๙๔๕	๐.๘๕๐	มาก
๒. มีการเทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม และหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา	๓.๗๐๙	๐.๗๐๗	มาก
๓. มีการอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรให้รู้จักวิธีการ เผยแผ่ธรรมโดยการจัดให้มีการเทศน์	๔.๐๐๖	๐.๘๓๐	มาก
๔. จัดให้มีการพิมพ์หนังสือธรรมะหรือการเทศน์เผยแผ่ เป็นธรรมทาน	๓.๗๖๓	๐.๘๓๒	มาก
๕. มีการอบรมศิษย์วัดให้มีความรู้เรื่องพุทธศาสนาพร้อม ทั้งอบรมศีลธรรมและจรรยา	๓.๖๗๘	๐.๘๒๖	มาก
๖. จัดให้มีสาระสนเทศ โดยการติดป้ายพุทธศาสน สุภาษิตตามสถานที่ต่างๆ รอบบริเวณวัด	๓.๗๗๕	๐.๘๓๖	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๑๓	๐.๔๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๑๓) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรให้รู้จักวิธีการเผยแผ่ธรรมะโดยการจัดให้มีการเทศน์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๐๖ รองลงมาคือ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๔๕ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการอบรมศิษย์วัดให้มีความรู้เรื่องพุทธศาสนาพร้อมทั้งอบรมศีลธรรมและจรรยา มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๗๘

ตารางที่ ๔.๖ แสดงระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขต
อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการให้ความสะดวกตาม สมควรในการ
บำเพ็ญกุศล

(n = ๑๖๕)

การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. การให้คำแนะนำแก่พุทธบริษัทเมื่อปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา	๔.๒๓๐	๐.๘๕๒	มาก
๒. มีการช่วยเหลือให้คำแนะนำตามหลักศาสนาแก่บุคคลที่ประสบทุกข์	๓.๗๘๗	๐.๕๙๒	มาก
๓. การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจกรรมด้านศาสนาชุมชนเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์	๓.๘๐๖	๐.๘๒๕	มาก
๔. มีการจัดสร้างและดูแลรักษาอาคารสถานที่ เช่น ศาลา เมรุเผาศพ ให้พร้อมใช้งาน	๓.๘๑๘	๐.๗๓๔	มาก
๕. การบำรุงรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้	๓.๖๑๒	๐.๘๓๘	มาก
๖. มีการจัดทำฎระเบียบการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ชัดเจน	๓.๔๓๐	๐.๗๕๐	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๗๘๐	๐.๕๒๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๘๐) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในระดับมาก ๕ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุด คือ การให้คำแนะนำแก่พุทธบริษัทเมื่อปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๓๐ รองลงมาคือ มีการจัดสร้างและดูแลรักษาอาคารสถานที่ เช่น ศาลา เมรุเผาศพให้พร้อมใช้งาน โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๘๑๘ และที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการจัดทำฎระเบียบการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๓๐

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาปริญญาธรรม แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD)

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.
๒๐ – ๓๐ ปี	๙๙	๓.๗๗๘	๐.๔๔๕
๓๑ – ๔๐ ปี	๓๘	๓.๘๑๑	๐.๔๐๕
๔๑ – ๕๐ ปี	๑๗	๓.๘๙๙	๐.๔๕๑
๕๑ ปี ขึ้นไป	๑๑	๓.๙๐๑	๐.๔๑๖
ค่าเฉลี่ยรวม	๑๖๕	๓.๘๐๖	๐.๔๓๓

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๒๔	๓	๐.๑๐๘	๐.๕๗๐	๐.๖๓๖
ภายในกลุ่ม	๓๐.๕๒๓	๑๖๑	๐.๑๙๐		
ผลรวม	๓๐.๘๔๘	๑๖๔			

จากตาราง ๔.๗, ๔.๘ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุต่างกัน (ช่วงอายุระหว่าง ๒๐ - ๓๐ ปี $\bar{X}$ = ๓.๗๗๘, ช่วงอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี $\bar{X}$ = ๓.๘๑๑, ช่วงอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี $\bar{X}$ = ๓.๘๙๙, ช่วงอายุ ๕๑ ปี ขึ้นไป $\bar{X}$ = ๓.๙๐๑) มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามพรรษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

พรรษา	n	$\bar{X}$	S.D.
๑ - ๕ พรรษา	๘๒	๓.๗๙๒	๐.๔๓๐
๖ - ๑๐ พรรษา	๒๕	๓.๗๓๐	๐.๔๔๕
๑๑ - ๑๕ พรรษา	๔๓	๓.๘๒๒	๐.๔๒๔
๑๖ พรรษาขึ้นไป	๑๕	๓.๙๖๙	๐.๔๕๘
ค่าเฉลี่ยรวม	๑๖๕	๓.๘๐๖	๐.๔๓๓

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามพรรษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๗๓	๓	๐.๑๙๑	๑.๐๑๕	๐.๓๘๘
ภายในกลุ่ม	๓๐.๒๗๕	๑๖๑	๐.๑๘๘		
ผลรวม	๓๐.๘๔๘	๑๖๔			

จากตาราง ๔.๙, ๔.๑๐ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพรรษาต่างกัน (มีพรรษา ๑ - ๕ พรรษา $\bar{X}$ = ๓.๗๙๒, มีพรรษา ๖ - ๑๐ พรรษา $\bar{X}$ = ๓.๗๓๐, มีพรรษา ๑๑ - ๑๕ พรรษา $\bar{X}$ = ๓.๘๒๒, และมีพรรษา ๑๖ พรรษาขึ้นไป $\bar{X}$ = ๓.๙๖๙) มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

วุฒิการศึกษาสามัญ	n	$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑๑	๓.๘๕๕	๐.๔๐๖
ปริญญาตรี	๓๘	๓.๖๕๔	๐.๔๗๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๖	๓.๘๓๓	๐.๔๖๘
ค่าเฉลี่ยรวม	๑๖๕	๓.๘๐๖	๐.๔๓๓

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๕๐	๒	๐.๕๗๕	๓.๑๓๘*	๐.๐๔๖
ภายในกลุ่ม	๒๙.๖๙๗	๑๖๒	๐.๑๘๓		
ผลรวม	๓๐.๘๔๘	๑๖๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๑, ๔.๑๒ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน (วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 3.855$, วุฒิกศึษาาระดับปริญญาตรี $\bar{X} = 3.654$, วุฒิกศึษาสูงกว่าปริญญาตรี $\bar{X} = 3.833$) มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ของความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ

วุฒิการศึกษาสามัญ		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	$\bar{X}$	๓.๘๕๕	๓.๖๕๔	๓.๘๓๓
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๘๕๕	-	๐.๒๐๐*	๐.๐๒๑
ปริญญาตรี	๓.๖๕๔	-	-	-๐.๑๗๘
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๘๓๓	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ

พระสงฆ์ที่มีระดับวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

วุฒิการศึกษาทางธรรม	n	$\bar{X}$	S.D.
นักธรรมชั้นตรี	๕๔	๓.๘๖๖	๐.๔๑๐
นักธรรมชั้นโท	๒๐	๓.๗๖๔	๐.๔๖๐
นักธรรมชั้นเอก	๓๒	๓.๗๐๘	๐.๔๘๖
ไม่มีวุฒินักธรรม	๕๙	๓.๘๑๙	๐.๔๑๕
ค่าเฉลี่ยรวม	๑๖๕	๓.๘๐๖	๐.๔๓๓

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๔๙	๓	๐.๑๘๓	๐.๙๗๒	๐.๔๐๘
ภายในกลุ่ม	๓๐.๒๙๙	๑๖๑	๐.๑๘๘		
ผลรวม	๓๐.๘๔๘	๑๖๔			

จากตาราง ๔.๑๔, ๔.๑๕ พบว่า ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน (นักธรรมชั้นตรี $\bar{X}$ = ๓.๘๖๖, นักธรรมชั้นโท $\bar{X}$ = ๓.๗๖๔, นักธรรมชั้นเอก $\bar{X}$ = ๓.๗๐๘, ไม่มีวุฒินักธรรม $\bar{X}$ = ๓.๘๑๙) มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม	n	$\bar{X}$	S.D.
ประโยค ๑-๒ ถึงเปรียญธรรม ๓	๑๖	๓.๘๘๕	๐.๔๐๕
เปรียญธรรม ๔-๖	๒๙	๓.๗๙๑	๐.๔๓๑
เปรียญธรรม ๗-๙	๑๐	๓.๗๖๒	๐.๕๕๖
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๑๑๐	๓.๘๐๓	๐.๔๓๑
ค่าเฉลี่ยรวม	๑๖๕	๓.๘๐๖	๐.๔๓๓

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๕)

	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๒๖	๓	๐.๐๔๒	๐.๒๒๑	๐.๘๘๒
ภายในกลุ่ม	๓๐.๗๒๑	๑๖๑	๐.๑๙๑		
ผลรวม	๓๐.๘๔๗	๑๖๔			

จากตาราง ๔.๑๖, ๔.๑๗ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน (ประโยค ๑-๒ ถึง เปรียญธรรม ๓ $\bar{X}$ = ๓.๘๘๕, เปรียญธรรม ๔-๖ $\bar{X}$ = ๓.๗๙๑, เปรียญธรรม ๗-๙ $\bar{X}$ = ๓.๗๖๒, ไม่มีเปรียญธรรม $\bar{X}$ = ๓.๘๐๓) มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๘ สรุปสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน ที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ		ค่าระดับ นัยสำคัญ	ผลการ ทดสอบ
			t	F		
๑.	อายุ	ความคิดเห็นของ พระสงฆ์	-	๐.๕๓๐	๐.๖๓๖	ปฏิเสธ
๒.	พรรษา	ความคิดเห็นของ พระสงฆ์	-	๑.๐๑๕	๐.๓๘๘	ปฏิเสธ
๓.	วุฒิการศึกษา สามัญ	ความคิดเห็นของ พระสงฆ์	-	๓.๑๓๘*	๐.๐๔๖	ยอมรับ
๔.	วุฒิการศึกษา ทางธรรม	ความคิดเห็นของ พระสงฆ์	-	๐.๘๗๒	๐.๔๐๘	ปฏิเสธ
๕.	วุฒิการศึกษา เปรียญธรรม	ความคิดเห็นของ พระสงฆ์	-	๐.๒๒๑	๐.๘๘๒	ปฏิเสธ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ในประเด็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๙ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดการบำรุงดูแลรักษาสิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายในวัด	๖๕
๒.	ขาดการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย และกฎหมายเถรสมาคม	๖๓
๓.	ปัญหาเรื่องความสะอาดภายในวัด หรือบริเวณรอบนอกของวัด	๕๔
๔.	ขาดการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการพัฒนาวัดที่ชัดเจน	๓๘

จากตารางที่ ๔.๑๙ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ พบว่า ขาดการบำรุงดูแลรักษาสิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายในวัดอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๕ รูป รองลงมาคือ ขาดการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยและกฎหมายเถรสมาคมอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๖๓ รูป ปัญหาเรื่องความสะอาดภายในวัด หรือบริเวณรอบนอกของวัดอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๕๔ รูป และขาดการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการพัฒนาวัดที่ชัดเจนอยู่อันดับท้ายสุด มีจำนวน ๓๘ รูป

ตารางที่ ๔.๒๐ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี **ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของวัดให้มีสภาพที่สมบูรณ์สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย	๖๘
๒.	ควรบูรณะและปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานภายในวัดให้มีความเรียบร้อยสวยงามสม่ำเสมอ	๖๕
๓.	ควรมีการปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรภายในวัดมีความเอาใจใส่ในการดูแลรักษาวัด	๕๖
๔.	ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมของวัดให้มีความสงบร่มรื่น เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม	๔๓

จากตารางที่ ๔.๒๐ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การดูแลรักษาสาธารณสมบัติของวัดให้มีสภาพที่สมบูรณ์สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๘ รูป รองลงมาคือควรบูรณะและปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานภายในวัดให้มีความเรียบร้อยสวยงามสม่ำเสมออยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๖๕ รูป ควรมีการปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรภายในวัดมีความเอาใจใส่ในการดูแลรักษาวัดอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๕๖ รูป และควรที่จะปรับปรุงสภาพแวดล้อมของวัดให้มีความสงบร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรมอยู่อันดับท้ายสุด มีจำนวน ๔๓ รูป

ตารางที่ ๔.๒๑ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี **ด้านการบริหารและการปกครอง**

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดการรับฟังข้อเสนอแนะของพระภิกษุ-สามเณร และบุคคลต่างๆ ในการบริหารจัดการวัด	๗๑
๒.	ขาดการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย	๖๘
๓.	ขาดความรู้ความสามารถในด้านการปกครอง	๖๔
๔.	ขาดการคัดกรองผู้ที่เข้ามาอาศัยในวัด	๔๗

จากตารางที่ ๔.๒๑ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารและการปกครองพบว่า ขาดการรับฟังข้อเสนอแนะของพระภิกษุ-สามเณร และบุคคลต่างๆ ในการบริหารจัดการวัดอยู่ในอันดับที่ มีจำนวน ๗๑ รูป รองลงมาคือ ขาดการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๖๘ รูป ขาดความรู้ความสามารถในเรื่องการปกครองอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๖๔ รูป และขาดการคัดกรองผู้ที่เข้ามาอาศัยในวัดอยู่อันดับท้ายสุด มีจำนวน ๔๗ รูป

ตารางที่ ๔.๒๒ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี **ด้านการบริหารและการปกครอง**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรดูแลด้านวัตรปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย	๖๘
๒.	ควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการวัดอย่างต่อเนื่อง	๖๓
๓.	ควรสนับสนุนหรือส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรอบรมสั่งสอนธรรมแก่ประชาชน	๕๕
๔.	สนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกวัดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัด	๔๘

จากตารางที่ ๔.๒๒ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ควรดูแลด้านวัตรปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๘ รูป รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการวัดอย่างต่อเนื่องอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๖๓ รูป ควรสนับสนุนหรือส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรอบรมสั่งสอนธรรมะแก่ประชาชนอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๕๕ รูป และสนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกวัดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัดอยู่อันดับท้ายสุด มีจำนวน ๔๘ รูป

ตารางที่ ๔.๒๓ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	พระภิกษุสามเณรไม่สนใจศึกษาเล่าเรียนนักธรรมและบาลี	๖๔
๒.	พระภิกษุสามเณรบวชจำนวนน้อยลง และบวชไม่นาน	๕๙
๓.	ผู้ที่ทำหน้าที่ในการอบรมพระภิกษุและสามเณร มีไม่เพียงพอ	๕๖
๔.	ขาดแหล่งความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีภายในวัด	๕๑

จากตารางที่ ๔.๒๓ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน พบว่า พระภิกษุสามเณรไม่สนใจศึกษาเล่าเรียนนักธรรมและบาลีอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๔ รูป รองลงมาคือ พระภิกษุสามเณรบวชจำนวนน้อยลงและบวชไม่นานอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๙ รูป ผู้ที่จะทำหน้าที่ในการอบรมพระภิกษุและสามเณร มีไม่เพียงพออยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๕๖ รูป และขาดแหล่งความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีภายในวัดอยู่อันดับท้ายสุด มีจำนวน ๕๑ รูป

ตารางที่ ๔.๒๔ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี **ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรมีการให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้เรียนนักรธรรมและบาลี	๖๗
๒.	ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนและนักเรียนเรียนธรรมศึกษาอย่างทั่วถึง	๖๓
๓.	ควรให้วัดจัดการเรียนการสอนบาลี และนักรธรรมอย่างเป็นระบบ	๕๗
๔.	วัดควรพัฒนาส่งเสริมด้านการศึกษามากกว่านี้	๕๑

จากตารางที่ ๔.๒๔ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ควรมีการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้สอนและผู้เรียนนักรธรรมและบาลีอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๗ รูป รองลงมา คือ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนและนักเรียนเรียนธรรมศึกษาอย่างทั่วถึงอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๖๓ รูป ควรให้วัดจัดการเรียนการสอนบาลี และนักรธรรมอย่างเป็นระบบอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๕๗ รูป และวัดควรพัฒนาส่งเสริมด้านการศึกษามากกว่านี้อีกอันดับท้ายสุด มีจำนวน ๕๑ รูป

ตารางที่ ๔.๒๕ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี **ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล**

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดความเอาใจใส่ในการให้ความสะดวกเท่าที่ควร	๖๗
๒.	ไม่มีการดูแลรักษาสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้	๖๑
๓.	การติดต่อสอบถามไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควร	๕๔
๔.	การให้บริการยืมสิ่งของภายในวัดยังไม่สะดวกเท่าที่ควร	๔๘

จากตารางที่ ๔.๒๕ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล พบว่า ขาดความเอาใจใส่ในการให้ความสะดวกเท่าที่ควรอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๗ รูป รองลงมาคือ ไม่มีการดูแลรักษาสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้อยู่ในอันดับที่ ๒ มี

จำนวน ๖๑ รูป การติดต่อสอบถามไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควรอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๕๔ รูป และการยืมสิ่งของภายในวัดยังไม่สะดวกเท่าที่ควรอยู่อันดับท้ายสุด มีจำนวน ๔๘ รูป

ตารางที่ ๔.๒๖ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี **ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรมีการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศล	๖๖
๒.	ควรจัดพระเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาของใช้ต่างๆที่จะให้ชาวบ้านยืม	๖๑
๓.	ควรอำนวยความสะดวกแก่หน่วยราชการและประชาชนที่เข้ามาขอความช่วยเหลือ	๕๔
๔.	ควรจัดกิจกรรมเพื่อการสงเคราะห์ ประชาชนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	๔๘

จากตารางที่ ๔.๒๖ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ควรมีการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลมากที่สุดอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๖ รูป รองลงมาคือ ควรจัดพระเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาของใช้ต่างๆ ที่จะให้ชาวบ้านยืมอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๖๑ รูป ควรจัดกิจกรรมเพื่อการสงเคราะห์ ประชาชนในชุมชนอย่างสม่ำเสมออยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๕๔ รูป และควรจัดกิจกรรมเพื่อการสงเคราะห์ประชาชนในชุมชนอย่างสม่ำเสมออยู่อันดับท้ายสุด มีจำนวน ๔๘ รูป

๔.๕ แนวทางในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

๑. พระครูกาญจนสารคุณ (สมรักษ์ จิตสาโร) เจ้าคณะอำเภอด่านมะขามเตี้ย
๒. พระครูกาญจนวชิราธร (วิเชียร ยโสธโร) เจ้าคณะตำบลด่านมะขามเตี้ย
๓. พระครูโสภิตกาญจนธรรม (สุพิศ สยงโต) เจ้าคณะตำบลกลอนโต
๔. พระครูกาญจนประภาธร (ประพันธ์ ปภาธโร) เลขานุการเจ้าคณะอำเภอด่านมะขามเตี้ย
๕. นายสุพร จันทรสุทนต์ พันธ์ ปลัดอาวุโสอำเภอด่านมะขามเตี้ย
๖. นายประสาร ศิริมัว นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่
๗. นายอนุวัฒน์ วรวงษ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๓ ตำบลหนองไผ่

๔.๕.๑ แนวทางในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารจัดการวัดในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี เกี่ยวกับการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ ว่าการบริหารจัดการวัดเป็นไปตามการบริหารของวัดต่างๆ ด้านการบำรุง รักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติส่วนใหญ่เจ้าอาวาสเป็นผู้ดูแลจัดการไปตามเหตุตามผล สิ่งใดที่มีข้อขัดข้องเกี่ยวกับการบริหารก็จะประชุมมีการแนะนำช่วยเหลือกัน ช่วยกันดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์วัด การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายตอนนี้กำลังทำกันอยู่ทุกวัด ซึ่งรายได้ของวัดไม่ได้มีเป็นรายวันแบบวัดใหญ่ๆ หรือวัดท่องเที่ยว ดังนั้นส่วนมากจะทำการเป็นแบบการสรุปเป็นรายปี เช่น บัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำปี เป็นต้น โดยภาพรวมแล้วการบริหารจัดการวัดในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ยอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ดูแลไม่ค่อยมีปัญหาอะไร เพราะทางวัดมีการจัดทำบัญชีวัด มีการดูแลรักษาศาสนสมบัติวัดกันดีอยู่แล้ว^๒

สรุป ควรมีการทำความสะอาดและปรับทัศนียภาพภายในและรอบนอกบริเวณวัดให้มีความสวยงาม ร่มรื่น เพื่อให้วัดเป็นที่ที่ร่มเย็นสำหรับพระภิกษุ สามเณร และญาติโยมที่เข้ามาภายในวัด และควรมีการแบ่งสรรงบประมาณบางส่วนเพื่อใช้ในการจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้วัดทราบ

^๑สัมภาษณ์ พระครูกาญจนวชิราธร, (วิเชียร ยโสธโร), เจ้าคณะตำบลด่านมะขามเตี้ย, [๑๕ มกราคม ๒๕๕๙].

^๒สัมภาษณ์ นายอนุวัฒน์ วรวงษ์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๓, [๑๓ มกราคม ๒๕๕๙].

ว่ามีครุภัณฑ์ใดบ้างภายในวัด รวมทั้งทราบว่ามีครุภัณฑ์ใดบ้างที่จะต้องจัดซื้อหรือจำหน่ายออกไป รวมถึงการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของวัดอย่างถูกต้อง และโปร่งใสสามารถตรวจสอบ

๔.๕.๒ แนวทางในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารและการปกครอง

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารจัดการวัดในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี เกี่ยวกับการบริหารและการปกครองว่า การบริหารวัดจะต้องบริหารวัดแบบบูรณาการ โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ของวัดให้สอดคล้องกับการบริหารงานคณะสงฆ์และให้สอดคล้องสังคมปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วยการจัดระบบความเป็นอยู่ภายในวัดโดยการดำเนินการดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้ภิกษุสงฆ์ที่อยู่ในวัดหรือในสังกัดปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ควบคู่กับการมอบหมายหน้าที่ให้ทำตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม^๖ วัดมีการบริหารจัดการดีอยู่แล้ว เพราะเป็นพระพัฒนาอยู่แล้ว เมื่อมีปัญหาในการบริหารจัดการ เจ้าอาวาสก็จัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นในหลายๆ มุมแล้วนำมาแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะเรื่องของยาเสพติด^๗

สรุป การบริหารและการปกครองควรปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ พร้อมกับบูรณาการให้ทันต่อสังคมปัจจุบัน โดยนำแนวคิดหรือทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ พร้อมทั้งดูแลให้พระสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ควรมีการจัดประชุมอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการกระจายอำนาจการปกครองออกไปยังผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารและการปกครอง เพื่อให้การบริหารและการปกครองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔.๕.๓ แนวทางในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารจัดการวัดในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี เกี่ยวกับการศึกษาอบรมและสั่งสอนว่า การศึกษาบาลีในปัจจุบันจะหาพระเถระที่มีวิริยะอุตสาหะเล่าเรียน อย่างเช่นแต่ก่อนมีน้อยเต็มทีเพราะเนื้อหาระและหลักภาษาที่ยุ่ยากสร้างความน่าเบื่อหน่าย ยิ่งสำนักเรียนที่มีความทุ่มเทให้กับการศึกษาบาลีซึ่งเปิดให้พระเถระได้มีโอกาสเข้ามาศึกษามีน้อยลงทุกที เพราะการจัดการศึกษาบาลีจำเป็นต้องอาศัยทั้งทุน

^๖สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสารคุณ, (สมรักษ์ จิตสารโ), เจ้าคณะอำเภอด่านมะขามเตี้ย, [๑๓ มกราคม ๒๕๕๙].

^๗สัมภาษณ์ นายประสาร ศิริมัว, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่, [๑๔ มกราคม ๒๕๕๙].

ทรัพย์และความเสียสละเป็นสำคัญ^๕ ผิดจากการจัดการศึกษาฝ่ายสามัญที่ได้รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐ พระณเรส่วนใหญ่มุ่งไปหาระบบการศึกษาทางโลกกันหมด ในปัจจุบันนี้รัฐบาลหันมาสนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์ทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาระบบนักธรรมและบาลีและการศึกษาระบบใหม่ในรูปของมหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยสงฆ์นั้นทางรัฐบาลมุ่งจัดการศึกษาอย่างบูรณาการทั้งทางโลกและทางธรรม โดยให้การรับรองวิทยฐานะและสถานภาพของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งแล้ว^๖

สรุป เจ้าอาวาสควรให้การสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีและทางโลกแก่พระภิกษุ-สามเณรอย่างเต็มความสามารถ และคณะสงฆ์ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการศึกษาพระปริยัติธรรมอย่างชัดเจน โดยส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนนักธรรมภายในวัดและสนับสนุนให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถขึ้นมาเป็นครูสอนนักธรรม เพื่อให้พระภิกษุ-สามเณรมีความรู้ทั้งทางธรรมและทางโลกสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนและเมื่อพระภิกษุ-สามเณรลาสิกขาไป จะได้นำความรู้ไปดำรงชีวิตในสังคมได้

๔.๕.๔ แนวทางในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารจัดการวัดในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี เกี่ยวกับการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลว่า เนื่องจากวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนทางอำเภอมีกิจกรรมร่วมกับทางวัดตลอด ส่วนมากจะเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ ในส่วนนี้อยากให้วัดทุกวัดร่วมมือกันจัดกิจกรรมขึ้นภายในวัด เพื่อให้ชาวบ้านได้มีกิจกรรมร่วมกัน^๗ การให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลต้องดูด้วยว่า ถ้าเป็นงานที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยหรือศีลธรรม เจ้าอาวาสควรให้การสนับสนุนด้วยการมอบหมายให้พระภิกษุคอยประสานงานคอยช่วยเหลือ ตลอดถึงให้คำแนะนำเกี่ยวกับศาสนพิธีในการบำเพ็ญกุศล^๘ ในการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลข้อนี้สำคัญมาก อยากให้ช่วยกันดูแลความสะอาดภายในวัด ให้คำแนะนำแก่ญาติโยมเมื่อมีกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การบำรุงรักษาวัสดุครุภัณฑ์ การดูแลรักษาอาคารสถานที่ เช่น ศาลา เมรุเผาศพ ให้

^๕ สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสารคุณ, (สมรักษ์ จิตสาโร), อ้างแล้ว.

^๖ สัมภาษณ์ พระครูกาญจนประภาธร, (ประพันธ์ ปภาธโร), เลขานุการเจ้าคณะอำเภอด่านมะขามเตี้ย, [๑๔ มกราคม ๒๕๕๙].

^๗ สัมภาษณ์ นายสุพร จันทร์สุทนต์ พลัดอาวุโสอำเภอด่านมะขามเตี้ย, [๑๓ มกราคม ๒๕๕๙].

^๘ สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสารคุณ, (สมรักษ์ จิตสาโร), อ้างแล้ว.

พร้อมใช้งาน ประเด็นเหล่านี้สำคัญเจ้าอาวาสควรให้ความสำคัญอันดับเป็นอย่างมาก^๙ การให้ความสำคัญ
 สะดวกในการบำเพ็ญกุศลนั้นเป็นไปตามฐานะของวัดนั้นๆ ส่วนใหญ่เจ้าอาวาสเป็นผู้ดูแล สิ่งใดที่มีข้อ
 ขกพร้องเกี่ยวกับการบริหารก็จะมีคำแนะนำช่วยเหลือกัน แต่ละวัดมีศักยภาพไม่เท่ากัน แต่เรื่องที่สำคัญที่สุด
 คือเรื่องปัจจัยในแต่ละวัดมีไม่เท่ากัน เป็นไปตามการบริหารจัดการของแต่ละวัด ส่วนใหญ่
 ได้จากการบอกบุญญาติโยมในการร่วมสร้างบุญสร้างกุศล^{๑๐}

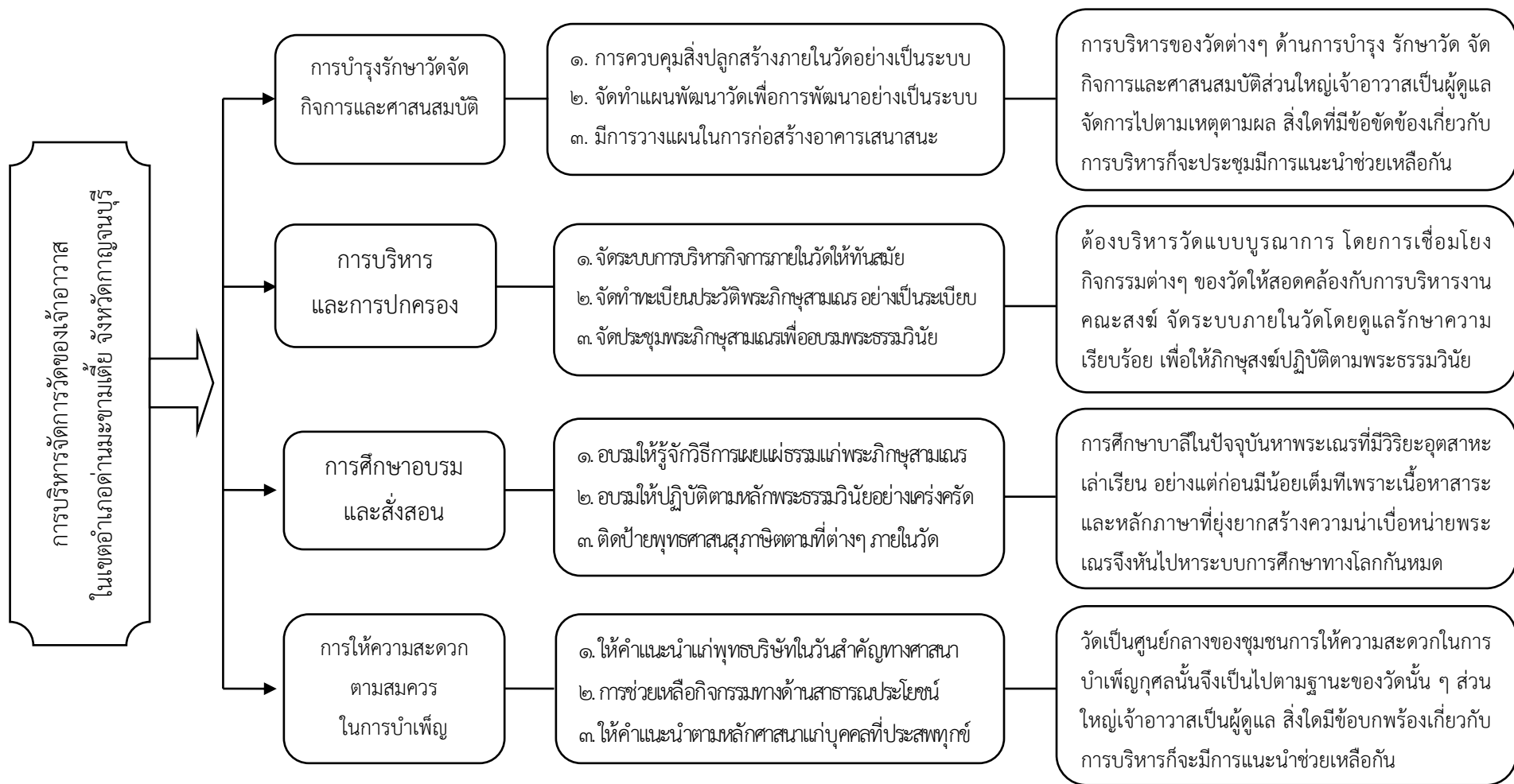
สรุป ควรมีการให้การสนับสนุนแก่ประชาชนที่มาติดต่อกับทางวัด หรือมาประกอบพิธีกรรม
 ทางศาสนาทั้งภายในวัดและภายนอกวัด โดยการกำกับดูแลให้พระภิกษุ สามเณร ช่วยกันรักษาความ
 สะอาดเสนาสนะและบริเวณสถานที่ต่างๆ ภายในวัดอยู่เสมอ เพื่อให้วัดมีความสะอาดเป็นระเบียบ
 เรียบร้อยสวยงาม และควรให้ความสำคัญแก่พุทธศาสนิกชนที่มาร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา
 และการบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลของพุทธศาสนิกชนในโอกาสต่างๆ

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัย “การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัด
 กาญจนบุรี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยโดยการแสดงแผนภาพ ดังแผนภาพที่ ๔.๑

^๙สัมภาษณ์ พระครูโสภิตกาญจนธรรม, (สุพิศ สลยโต), เจ้าคณะตำบลกลอนโต, [๑๕ มกราคม ๒๕๕๙].

^{๑๐}สัมภาษณ์ พระครูกาญจนวชิราธร, (วิเชียร ยโสธโร), อ่างแล้ว.

ตารางที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติพบว่า การบำรุงรักษาวัดและศาสนสมบัติของวัดเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสและคณะสงฆ์โดยตรง โดยได้รับการอุปถัมภ์จากผู้มีจิตศรัทธา ดังนั้นการก่อสร้างหรือบูรณะเสนาสนะผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องมองเห็นความสำคัญการจัดวางแผนพัฒนาวัดและควรมีความรู้ในการบริหารงานสาธารณูปการด้านการก่อสร้างเป็นอย่างดี ซึ่งสามารถขอรับความรู้จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นพระสังฆาธิการหรือเจ้าอาวาสจึงต้องรู้จักเรียนรู้วิธีการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และพัฒนาวัดให้สงบรมรื่นเป็นศูนย์กลางพัฒนาของชุมชน แต่พระสงฆ์จะมีเพียงหน้าที่ในการก่อสร้างอย่างเดียวไม่ได้ ต้องรู้จักวิธีการทำนุบำรุงรักษาและการดูแลอนุรักษ์ศาสนสถานให้มั่นคงถาวรและเป็นอนุสรณ์สถานแก่อนุชนรุ่นหลัง

๒. ด้านการบริหารและการปกครอง การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารและการปกครองพบว่า การบริหารและการปกครองเป็นภารกิจของพระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะปกครองดำเนินการสอดส่อง ดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัด หรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อ บังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช ในส่วนการบริหารนั้นจะต้องมีการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด ทะเบียนทรัพย์สินจัดประโยชน์ ทะเบียนผู้เช่าหรือผู้อาศัย แบบสัญญาต่างๆ บัญชีรับจ่ายเงิน บัญชีงบประมาณ เป็นต้นเพื่อให้การดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติของวัด ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวง และการบริหารวัดจะต้องบริหารวัดแบบบูรณาการ โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ของวัดให้สอดคล้องกับการบริหารงานคณะสงฆ์

๓. ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอนพบว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ถือว่าเป็นหัวใจในการรักษาพระพุทธศาสนาและเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะเผยแผ่หลักพระพุทธศาสนา เพราะคณะสงฆ์จะสามารถเผยแผ่หลักธรรมอันดีงามแห่งพระพุทธศาสนาได้ ก็ต้องศึกษาเรียนรู้และนำไปปฏิบัติให้เกิดผลและเผยแผ่ไปสู่ผู้อื่นได้ต่อไป ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดบุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแผ่ โดยจัดการฝึกอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรให้รู้จักวิธีการเผยแผ่ธรรม และอบรมพระภิกษุสามเณรให้ให้ปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย เพราะพระภิกษุที่จะทำหน้าที่นั้นจะต้องเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ผู้แสดงธรรมต้องมีความรู้อย่างแท้จริง และสามารถถ่ายทอดความรู้ของตนให้กับผู้อื่นรู้แจ้งเห็นจริงตามด้วย

๔. ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลพบว่า พระสงฆ์ควรมีการบูรณาการงานด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยแยกออกเป็นการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลกับตามสมควร งานการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลเป็นงานเกี่ยวกับให้คำแนะนำแก่พุทธบริษัทในวันสำคัญทางศาสนา การให้ช่วยเหลือกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ต่างๆ การให้คำแนะนำตามหลักศาสนาแก่บุคคลที่ประสบทุกข์ การให้ใช้สถานที่ภายในวัดใช้เป็นที่ประชุมของหน่วยงานราชการ เป็นที่ประชุมหรือจัดกิจกรรมของชาวบ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ส่วนตามสมควรเป็นแนวคิดให้กับเจ้าอาวาสวัดต่างๆว่าต้องคำนึงถึงสภาพฐานะของวัดหรือสภาพภายในวัด เช่น ควรมีการดูแลรักษาอาคารเสนาสนะให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ การดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณวัด การให้คำแนะนำเกี่ยวกับศาสนพิธีในการจัดงานบำเพ็ญกุศล เป็นต้น